

Ləkaləkətə ŋga Bulusə ka Titusə

¹ Wiinə ləkaləkətə ca dzə ka hə Titusə, daciiki Bulusə. Ma nya, əndə slənə ŋga Əntanƒə nə nyi, masləkee əndə ŋga Yeesu *Aləmasiihu əsə. Ci sləkee ka nyi kaa nya dzəgunətə ka matadə ənji ŋga Əntanƒə. Ma dzəgunənəkəya, kaa təya vii goonƒa ka ci, təya shii goonƒaanə makə sətə ca dzə da ndzaanə camə. * ² Ətsə patə əsa, kaa təya ka nə ŋga upaanə də əpinə ətə pooshi ka uudənə. Ma əpiitsa, daga ŋukə ŋukə dʒii Əntanƒə aləkawaləkii ka ənja. Ma ca, paa ci ka jirakənə.

³ Makə mbu'i uusəratə lagi ci, kə ŋgiragi ci wabənə ŋga əpinəkii daci ənji waazanə. Ma nyi əsə, kə ba'acii Əntanƒə Maluu gaamə ka nyi, kaa nya waaza ka ənja. †

⁴ Agi nəhəpaanə nə nyi tə hə Titusə. Ma ha, kə ndzaa hə makə tantanyitə uuzənaaki ka rəgwa ŋga vii goonƒa gaamə, amə patə. Wa Əntanƒə Dəsənaamə da i Yeesu Aləmasiihu Maluu gaamə a da ka hə pwapoonə, təya vii ka hə ndzaanə jamə. ‡

Slənə ŋga Titusə agyanə hanyinə ŋga Karita

⁵ Ma unee nyi ka hə agyanə hanyinə ŋga Karita, kaa ha hadatəgi də sətə mbədaanə; kaa ha taadəcii matakəŋwanyinə asəkə taa ŋgutə

---

* **1:1** 1.1 masləkee ənda: 1 Tim. 2.7.   **1:2** 1.2 1 Piita 1.3-5; Gal. 3.6,17-18.   † **1:3** 1.3 3.4; uusəratə lagi ci: 1 Tim. 2.6.   ‡ **1:4** 1.4 Titusə: 2 Koor. 2.13; uuzənaaki: 1 Tim. 1.2.

vəranə, makə sətə bii nyi ka hə. ⁶ Ma matakəŋwanə, kə dəbee ca ndzaanə ka əndətə pooshi ənji ka idəpaa uushi ashikii. Da minə rəŋwə dyaŋə ndzaanəkii. Manjeevənaakii əsa, wa təya ndzaanə ka ənji nə'unə tə Yeesu; ga ənjə a idəpaa tə tii ka rəgwa ŋga 'waslyakəənə, taa ka rəgwa ŋga purətə haŋkalaanə. ⁷ Makə dīi matakəŋwanə ka kadala ŋga Əntaŋfə, kə dəbee ca ndzaanə yadə idəpaa uushi ashikii. Ga ca dūunətə naakii na; ga ca ndzaa ka rəŋutəsəka; ga ca kapaa nəkii ka sa ənvwa; ga ca ndzaa ka əndətə ci ədzəməkii a əbu pii pii; ga ca ndzaa ka əndə suuna gəna. ⁸ Amma, ma dəbee ndzaanəkəya, əndə luu mu'uminə gakii asii, maŋga'ə ənda, əndə ətsətə naakii na, əndə gooŋga, malaaba ənda, madzalə ənda. ⁹ Kə dəbee ca kəsəpaa mahoola wabəənə də bəra'itə cii, makə sətə dzəgunətə ənji ka ci. Də ha'ə mbeenəkii ka dzəgunətə gooŋgaanə ka ənji ŋga'ə, ca vii ka tii ŋgeerənə kaa təya nə'utə. Də ha'ə əsə mbeenəkii ka dzalə tə ənji dāada mabizhinə.

¹⁰ Aci i tə'i purətə haŋkaliinə bəzəkii agi ənji nə'unə. Ma palee, agi *Yahudiinə. Ma təya, agi gəəgətənə nə tii wabənə zabə haha'ə ka gəəpənə də hara ənja. ¹¹ Ma dəbee, wa ənjə a pa'ətə ka tii ma, kaa təya ndzaa kəda'ə. Aci i, ma təya, agi dzəgunənə nə tii sətə madəbəmə. Ma nə tii ka d'anə ha'ə, kaa təya upaa rəgwa ŋga gəəpə də uushi'inə ŋga ənja. Də ha'ə

1:5 1.5 Slənə 14.23. **1:6** 1.6-9 1 Tim. 3.2-7; 1 Piita 5.1-4. **1:9** 1.9 2.1; 1 Tim. 1.10. **1:10** 1.10-16 3.9-11; 1 Tim. 1.3-7. **1:10** 1.10 1 Tim. 1.6.

nə tii ka ɲusləginə də patənə ɲga ənji nə'unə ka hara yinyinə. ¹² Tə'i əndə'i əndə də Karita maa, kə nyihə ənji Karita tə ci makə *anabi. Kə bii ci də naakii nə oo'i, "Ma ənji Karita, majirakənə nə tii ka shaɲə. Bwayakii nə tii makə sə ɲga bilinə. Manya'inə nə tii, bwanɲariinə əsə." ¹³ Ma ətsə kamə, gooŋga wabi əndəta. Aciikii, ma ɗanəkwa, ndzaawu iza'u anə ənjitə də dzalənə, kaa tɔya ndzaanə də rəgwakii agi nə'unə tə Yeesu. ¹⁴ Waatoo, ga tɔya ka nətii ka wabənə ətə ci Yahudiinə a gəөгətə. Ga tɔya nə'u bariyanyinə ɲga ənjitə ca kaaree ka gooŋgaanə.

¹⁵ Taa ɲgutə uushi patə, camə ka macamə ənja. Amma, ma ka ma'ajjijinə ənja, kə kaaree tii ka nə'u gooŋgaanə, pooshi macamə uushi ka tii shaɲə. Kə ɗagi haɲkalatii da moodəfətii ajjijinə.

¹⁶ Ma tɔya, agi banə nə tii oo'i, kə shii tii tə əntaɲfə. Amma agi baariinə nə slənətii oo'i, mashiimə tii tə ci. Ma'ajjijinəkii nə tii, purətə haɲkaliinə nə tii, paa tii ka mbeenə ka slənətə taa ɲgutə ɲunyi slənənyinə.

2

Nunyi dzəgunənə

¹ Amma, ma ha, dzəgunətə ka ənji tə gooŋgaanə makə sətə dibə. ² Ma ɗanəkwa, bawə ka masariinə, ga tɔya kapaa natii nə ka

---

1:11 1.11 1 Tim. 6.5; 2 Tim. 3.6.   **1:13** 1.13 2 Tim. 4.2.   **1:14** 1.14 3.9; 1 Tim. 1.14.   **1:15** 1.15 1 Tim. 1.5; Mat. 15.11; Rooma 14.14,20.   **1:16** 1.16 2 Tim. 3.5; 1 Yooh. 2.4.   **2:1** 2.1-9 Af. 5.21-6.9.   **2:1** 2.1 1 Tim. 1.10.

taa ngutə suuna, wa təya ndzaanə da ayinatii, təya ətsətə natii na, təya ndzaanə də rəgwakii agi nə'unə tə Yeesu, təya uudə tə hara ənja, təya ndzaanə ka ənji ədzəmə əsə. ³ Ma iirə makinə əsa, wa təya ndzaanə malaabakii ka rəgwa nga slənatii. Ga təya pəfəhiinə. Ga təya kapaa natii nə ka sa ənvwa. Wa təya dzəgunə ɲunyi uushi ka harii makinə ətə ma'ə ma'iirəmə. ⁴ Waatoo, təya baarii ka tii makə sətə uudənətii ɲguyirənatii da manjeevənətii. ⁵ Təya ətsətə natii na, təya ndzaanə tsəslə ashii ɲguyirənatii, təya daada slənə nga makinə nga'ə, təya da nga'aanə, təya muu aaya ka ɲguyirənatii. Ma ətsə patə, acii ga ənjə a ushapaa wabənə nga Əntanjə.

⁶ Ma daguyinə əsa, bawə ka tii, a ətsətə tii natii na. ⁷ Ma hə də naaku na, ndzaawu ka sə nga dzəgunənə ka tii, taa agi ngutə uushi patə, ha da ɲunyi sləna. Wa dzəgunənaaku a ndzaanə də gooŋga, də hanjala əsə. ⁸ Ma sətə cii kwa ba agi dzəgunənəkəya, wa ca ndzaanə də rəgwakii yadə idəpaa uushi agikii. Ma ətsə ha'ə, ka dəvə ayinə ka ənji daawaanə gaamə, pa təya mbee ka wabənə bwayakii aashaamə taa ka ngutə rəgwa patə.

⁹ Ka maviinə əsa, bawə ka tii, a banee tii ka nətii akəɲwacii slanjiinətii. Təya daada sətə ca kadeesəkə ka tii taa agi ngutə uushi patə. Ga təya daada mabizhinə, ¹⁰ ga təya hərə

2:2 2.2 1 Koor. 13.13.   **2:3** 2.3 1 Tim. 3.11; 1 Piita 3.1-5.   **2:5** 2.5 Af. 5.22-24.   **2:6** 2.6 1 Yooh. 2.14.   **2:7** 2.7 1 Tim. 4.12; Fil. 3.17.   **2:8** 2.8 1 Piita 2.15.   **2:9** 2.9-10 1 Tim. 6.1-2.

taa mi nga slanjiinətii. Amma, ma dəbee, wa təya ndzaanə mahoolakii agi sətə ci təya dfa taa guci patə. Ma ətsə patə, kaa dzəgunənə agyanə Əntanfə Maluu gaamə a ndzaanə da məghərəvənə taa agi mi patə.

Da pwapoonə nga Əntanfə ka ənja

¹¹ Ma ɣgiragi Əntanfə pwapoonaaakii, ka lupaanə də patənə nga ənja. ¹² Agi dzalənə nə pwapoonəkii taamə, kaama kagi bwaya bwayaanə da suuna nga ginə nga duuniya, ama ətsətə naamə nə agi zamanana, ama ndzaanə də rəgwakii, ama ɣgwələ tə Əntanfə. ¹³ Ka dfanə naamə ha'ə, kaama gərə də uuserə nga upaa barəkaanə ətə caama ka də na. Ma uuserəkəya, ka jigaginə nə Əntanfə gaamə, Əndə məghərəvənə, waatoo Yeesu Aləmasiihu Maluu gaamə. ¹⁴ Ma ca, kə vigi ci naakii nə ka putə gaamə kaa ca pərapaa taamə acii patənə nga 'waslyakəənə, ca laabagi taamə ka ci saakii, kaama ndzaanə ka ənjaakii, ama kavə naamə nə ka dfa ɣnunyi sləna.

¹⁵ Ha'ə dzəgunənəku ka ənja, ha wabə ka tii, ha dzalə tə tii əsə. Waazawə ka tii də baawədaaku. Ga ha kapaa rəgwa ka taa wu a bərapaa tə hə shaɣə.

3

Ndzaanə nga ənji nə'unə agi duuniya

2:10 2.10 3.4.   **2:12** 2.12 Af. 1.4; 1 Yooh. 2.16.   **2:13** 2.13 1 Koor. 1.7; 1 Tees. 1.10.   **2:14** 2.14 3.14; Shig. 19.5; Əzaki. 11.20; Gal. 1.4; Af. 2.10; 1 Tim. 2.6; Ibər. 13.12; 1 Piita 2.9; 1 Yooh. 3.16.

¹ Ma danəkwa, buurətə ka ənji nə'unə oo'i, a banee tii ka nətii akəŋwacii meeminə da gayinə, təya gadfee ka tii. Wa təya əgəgi ŋutii ka da taa ŋgutə ŋunyi sləna. ² Ga təya wabə bwayakii taa ashi wu. Ga təya mbəəzə da ənji əsə. Wa təya ndzaanə ka ənji haŋkala, təya da waawa'anə ka patənə ŋga ənji taa guci patə. ³ Acii aməkii maa, ma ŋga ŋuka, agi ghatə shiinə njaamə, purətə haŋkaliinə njaamə, mazakii əsə. Kə shi suuna da moo uushi'inə kama kama a zhi'wee kaamə ka maviinə. Kə njaamə a da bwaya bwayaanə da sərəha. Sə ŋga bərapaanə njaamə. Kə njaamə a bərashi ahadaamə əsə. ⁴ Amma patə da ha'ə, kə baarii Əntaŋfə Maluu gaamə ŋga'ənaakii da uudənaakii. ⁵ Kə luupaa ci taamə. Ma dīi ci ha'ə, əntaa slənənə slənyaamə də rəgwakii; aa'a, amma təgunuunə gaamə nee ci. Də iitə luupaa ci taamə saŋa? Də yibəginaakii taamə upaa amə kura poonə taamə, waatoo, kə ənətəgi Malaaba Ma'yanə daamə ka kura kuraanə. ⁶ Ma Ma'yanəkəya, kə vii Əntaŋfə kaamə bahə uushi dacii Yeesu Aləmasiihu Maluu gaamə. * ⁷ Ma dīi ci ha'ə, kaa ca shii dfeeginə kaamə ka ənji gooŋga də pwapoonaakii, kaama ka də nə ka upaa əpinə ətə pooshi ka uudənə. ⁸ Ma wabəətsa, tantanyinə.
Ma uushi'iitsa, kə mwayi nyi ha dzəgunətə

3:1 3.1 Rooma 13.1-7; 1 Piita 1.13-17. **3:3** 3.3 1 Koor. 6.11; Af. 5.8. **3:4** 3.4 1.3; 2.10-11; 1 Tim. 1.1; 2.3; 4.10; Tit. 3.6. **3:5**

3.5 Yooh. 3.5; Rooma 6.4; Af. 2.8-9; 5.26; 2 Tim. 1.9; 1 Piita 1.3.

* **3:6** 3.6 Rooma 8.9-16; 1 Koor. 6.11; Gal. 5.25; Maluu: 2.13; Fil. 3.20; 2 Tim. 1.10; Tit. 3.4; 2 Piita 1.11; 1 Yooh. 4.14. **3:7** 3.7

Rooma 3.24.

ka ənji iza iza'u, kaa ənji nə'unə tə Əntanfø a cinə agi dfa ɲunyi sləna. Ma uushi'iitsa, ɲga'ə, ka tsakənə tə ənja. ⁹ Amma, ma wabə uura mabiinə, da haala ɲga ləmə ɲga dzədzəshi'inə, da mbəza, da dfaadfa mabizhinə agyanə bariya ɲga Yahudiinə, ga ha luuvə. Ma ətsə patə, zabə, pooshi bwatyakii. ¹⁰ Ma ənjitə ca kira təkəshinə patə, dzaluu tə tii. Madfa kə jalə hə tə tii ha'ə kə dʒii bəra'i, pooshi tii fii, ɲgərəgi naaku nə tsanə ahadatii. ¹¹ Kə shii hə, ma tsarə ɲga ənjitsa, kə saawii, agi dfa 'waslyakəənə nə tii. Ətsə ha'ə ca baarii oo'i, tii satii ca anə natii na.

Muudinə ɲga wabənə

¹² Yoo, maa kə sləkee ɲyi ka Arətima taa ka Tikikusə aabiiku, dfa wə gazhi'waanə ɲga shinə pii aabiiki aa Nikapulise, makə dʒii ci davə dʒii ɲyi aniya ɲga kya vyanə. † ¹³ Ma Zinasə, waatoo maləmə ɲga bariya, da Apoolasə, dfa wə hiima ɲga tsakənə tə tii ka dzəginatii oogə, acii ga təya ətee taa ka mi. ‡ ¹⁴ Ma ənji gaamə natii, wa təya kavə nətii ka dfa ɲunyi sləna də gazhi'waanə, təya tsakə tə maaghiinə. Madfa kə dʒii tii ha'ə, paa tii ka ndzaanə ka mazabə ənja.

¹⁵ Patənə ɲga ənjinə dʒii inə ganə, kə nəhəpaa tii tə hə. Nəhəpaa tə kadashinyinə geenə, ənji nə'unə. Wa Əntanfø a dfa koonə pwapoonə, unə patə.

3:9 3.9-11 1.10-16. **3:9** 3.9 1.14; 1 Tim. 1.4. **3:10** 3.10 Mat. 18.15-17. † **3:12** 3.12 Tikikusə: Kwal. 4.7-8. ‡ **3:13** 3.13 Apoolasə: 1 Koor. 1.12. **3:14** 3.14 2.14; 2 Koor. 8.8-9; Gal. 5.22; Af. 4.28; Kwal. 1.10.

Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə
Gude: Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə New Testament

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1